ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση C-189/89 *

I — Πραγματικά περιστατικά

1. *Η εφαρμοστέα κοινοτική κανονιστική ρύθμιση*

α) Ο *κανονισμός (ΕΟΚ) 1078/77* του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί θεσπίσεως συστήματος πριμοδοτήσεων για τη μη εμπορία γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων και για τη μετατροπή αγελών βοοειδών (ΑΒΙ. L 131, σ. 1), εισήγαγε, μεταξύ άλλων, ένα σύστημα πριμοδοτήσεων για τη μη εμπορία, οι οποίες έπρεπε να χορηγούνται, κατόπιν αιτήσεων, σε κάθε παραγωγό γάλακτος που ανελάμβανε την υποχρέωση να μην προβαίνει σε παραδόσεις γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων προερχομένων από την εκμετάλλευσή του, εξ επαχθούς ή εκ χαριστικής αιτίας, για περίοδο πέντε ετών (άρθρα 1 και 2).

β) Ο *κανονισμός (ΕΟΚ) 856/84* του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 1984 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 10) θέσπισε συμπληρωματική εισφορά επιβαλλόμενη στις παραδιδόμενες ποσότητες γάλακτος που υπερβαίνουν μια ποσότητα αναφοράς που πρόκειται να καθοριστεί. Το σύστημα αυτό τίθεται σε εφαρμογή σε κάθε περιοχή του εδάφους των κρατών μελών σύμφωνα με μία από τις ακόλουθες εναλλακτικές λύσεις (άρθρο 1):

— κατά την εναλλακτική λύση Α, η εισφορά οφείλεται από κάθε παραγωγό γάλακτος επί των ποσοτήτων γάλακτος που παρέδωσε σε έναν αγοραστή και οι οποίες υπερβαίνουν μια ποσότητα αναφοράς που πρόκειται να καθοριστεί (λύση αφορώσα τον παραγωγό)·

— κατά την εναλλακτική λύση Β, η εισφορά οφείλεται από κάθε αγοραστή γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων (γαλακτοκομικές επιχειρήσεις) επί των ποσοτήτων γάλακτος οι οποίες του παραδίδονται από παραγωγούς και οι οποίες υπερβαίνουν μια ποσότητα αναφοράς που πρόκειται να καθοριστεί. Ο αγοραστής που οφείλει την εισφορά υποχρεούται να μετακυλίει την εισφορά αυτή μόνο στους παραγωγούς που αύξησαν τις παραδόσεις τους, ανάλογα με το πόσο συνετέλεσαν στην υπέρβαση της ποσότητας αναφοράς του αγοραστή (λύση αφορώσα τον αγοραστή).

γ) Οι γενικοί κανόνες περί εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς περιλαμβάνονται στον *κανονισμό (ΕΟΚ) 857/84* του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Ο κανονισμός αυτός καθορίζει ιδίως την ποσότητα αναφοράς που αναφέρεται στον βασικό κανονισμό 856/84, δηλαδή την ποσότητα η οποία απαλλάσσεται της συμπληρωματικής εισφοράς. Η εν λόγω εισφορά είναι καταρχήν ίση με την ποσότητα γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που παρέδωσε ο παραγωγός (εναλλακτική λύση Α), ή που αγόρασε ένας αγοραστής κατά το ημερολογιακό έτος 1981 (εναλλακτική λύση Β), προσαυξημένες κατά 1 % (άρθρο 2, παράγραφος 1). Ωστόσο τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι στο έδαφός τους η ποσότητα αναφοράς είναι ίση με την ποσότητα γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος που παραδόθηκε ή αγοράστηκε κατά το ημερολογιακό έτος 1982 ή το ημερολογιακό έτος 1983, πολλαπλασιαζόμενη με ποσοστό

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

που καθορίζεται κατά τρόπο ώστε να μην ξεπεραστεί η εγγυημένη ποσότητα (άρθρο 2, παράγραφος 2).

Με τα άρθρα 3, 3α, 4 και 4α του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε, επιτρέπεται στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη ορισμένες ιδιαίτερες καταστάσεις για τον καθορισμό των ποσοτήτων αναφοράς ή για τη χορήγηση ειδικών ή συμπληρωματικών ποσοτήτων αναφοράς. Στην παρούσα υπόθεση πρέπει να επισημανθεί ιδίως το άρθρο 3α που προστέθηκε με τον τροποποιητικό κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου της 20ής Μαρτίου 1989:

« *Άρθρο 3α*

1. Ο παραγωγός που αναφέρεται στο άρθρο 12, στοιχείο γ, τρίτο εδάφιο:

— του οποίου η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής, κατ' εκτέλεση της δέσμευσης που αναλαμβάνει δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77, λήγει μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 στα κράτη μέλη στα οποία η συλλογή γάλακτος των μηνών από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο είναι τουλάχιστον διπλάσια από τη συλλογή των μηνών από τον Οκτώβριο έως τον Μάρτιο του επόμενου έτους,

— που δεν έλαβε ποσότητα αναφοράς υπό τις συνθήκες που ορίζονται δυνάμει των άρθρων 5, παράγραφος 4, στοιχείο β, ή/και του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88 ή/και εφόσον πρόκειται για εκείνον στον οποίο εκχωρείται η πριμοδότηση, δυνάμει του άρθρου 2 του παρόντος κανονισμού,

λαμβάνει προσωρινά, κατόπιν αιτήσεώς του που υποβάλλει εντός προθεσμίας τριών μηνών από τις 29 Μαρτίου 1989, ειδική ποσότητα αναφοράς υπό τον όρο ότι ο παραγωγός αυτός:

α) δεν έχει παύσει τη δραστηριότητά του στα πλαίσια του άρθρου 2, παράγραφοι 3 και 4, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77 ή εκχωρήσει ολόκληρη τη γαλακτοκομική του εκμετάλλευση πριν τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής·

β) δεν έχει αποδείξει, προς υποστήριξη της αιτήσεώς του και κατά τρόπο που να ικανοποιεί την αρμόδια αρχή, ότι δύναται να παράγει στην εκμετάλλευσή του ποσότητα που φθάνει μέχρι την αιτηθείσα ποσότητα αναφοράς·

γ) αναλαμβάνει τη δέσμευση να πωλεί γάλα ή άλλα προϊόντα απευθείας στον καταναλωτή ή/και να παραδίδει γάλα σ' έναν αγοραστή·

δ) αναλαμβάνει τη δέσμευση, όσον αφορά την ειδική ποσότητα αναφοράς, να μη ζητήσει να υπαχθεί σε οποιοδήποτε πρόγραμμα εγκατάλειψης ποσοτήτων αναφοράς μέχρι το τέλος του καθεστώτος συμπληρωματικής εισφοράς.

2. Η ειδική ποσότητα αναφοράς ισούται προς το 60 % της παραδοθείσας ποσότητας γάλακτος που επωλήθη από τον παραγωγό κατά τους δώδεκα ημερολογιακούς μήνες που προηγήθηκαν του μηνός κατάθεσης της αίτησης για χορήγηση πριμοδότησης μη εμπορίας ή μετατροπής, όπως καθορίζεται από την οικεία αρμόδια αρχή δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο ε, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1391/78, όπως τροπο-

ποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 84/83, και για την οποία ο παραγωγός δεν έχασε το δικαίωμα πριμοδότησης.

Σε περίπτωση που ο παραγωγός έλαβε ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου 3, σημεία 1 και 2, ή/και του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχεία β και γ, η ποσότητα αυτή αφαιρείται από την ειδική ποσότητα αναφοράς που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου.

Σε περίπτωση που ο παραγωγός εκχώρησε μέρος της εκμετάλλευσής του κατά τη διάρκεια της περιόδου μη εμπορίας ή μετατροπής:

— η ειδική ποσότητα αναφοράς του εκχωρούντος, όπως καθορίζεται ανωτέρω, ισούται με το 60 % της ποσότητας για την οποία είχε διατηρηθεί το δικαίωμα πριμοδότησης,

— η ειδική ποσότητα αναφοράς του προσώπου στο οποίο εκχωρείται μέρος της εκμετάλλευσης, όπως καθορίζεται ανωτέρω, ισούται με το 60 % της ποσότητας για την οποία είχε αποκτηθεί το δικαίωμα πριμοδότησης.

3. Εάν, εντός της προθεσμίας δύο ετών από τις 29 Μαρτίου 1989, ο παραγωγός μπορέσει να παράσχει στην αρμόδια αρχή επαρκείς αποδείξεις για το ότι έχει πραγματικά ξαναρχίσει τις άμεσες πωλήσεις ή/και τις παραδόσεις και ότι αυτές οι άμεσες πωλήσεις ή/και παραδόσεις έφθασαν κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών σε επίπεδο ίσο ή μεγαλύτερο από 80 % της προσωρινής ποσότητας αναφοράς, η ειδική ποσότητα αναφοράς του χορηγείται οριστικά. Στην αντίθετη περίπτωση, η προσωρινή ποσότητα αναφοράς επιστρέφεται ολόκληρη στην κοινοτική εφεδρική ποσότητα. Το ύψος των άμεσων πωλήσεων ή/και των πραγματικών παραδόσεων ορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη του ρυθμού παραγωγής στην εκμετάλλευση του παραγωγού, τις εποχιακές συνθήκες και κάθε άλλη εξαιρετική περίσταση.

4. (...)»

δ) Το άρθρο 9, παράγραφος 2, του *κανονισμού (ΕΟΚ) 1546/88* της Επιτροπής, της 3ης Ιουνίου 1988, σχετικά με τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 139, σ. 12) ορίζει ότι:

«Στο πλαίσιο των εναλλακτικών λύσεων Α και Β, και αν οι υπόχρεοι άρχισαν τη δραστηριότητά τους μετά την έναρξη της περιόδου αναφοράς, τα κράτη μέλη μπορούν να τους χορηγήσουν μια ποσότητα αναφοράς σύμφωνα με διαδικασία ανάλογη αυτής του άρθρου 5, παράγραφος 4, στοιχείο β.»

2. *Η διαφορά της κύριας δίκης*

Ο προσφεύγων της κύριας δίκης, Karl Spagl, εκμεταλλεύεται μια αγροτική επιχείρηση, η οποία συνίσταται στην εκμετάλλευση βοσκής με ωφέλιμη επιφάνεια 36 Tagwerk (ήτοι περίπου 12 εκτάρια). Όταν ανέλαβε αυτή την εκμετάλλευση, το 1976, διέθετε δώδεκα αγελάδες γαλακτοπαραγωγής και πέντε μόσχους.

Στις 23 Δεκεμβρίου 1977, ο Spagl ζήτησε τη χορήγηση πριμοδοτήσεως για τη μη εμπορία

γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων για περίοδο πέντε ετών με σκοπό την εξυγίανση της εκμεταλλεύσεως. Στη διάρκεια της διακοπής παραγωγής γάλακτος κατά την εν λόγω περίοδο, από 1ης Απριλίου 1978 μέχρι 31ης Μαρτίου 1983, εκτέλεσε εργασίες συντηρήσεως των κτιρίων και των μηχανών. Τον Αύγουστο του 1984 υπήρχαν στον σταύλο δώδεκα αγελάδες.

Κατά τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας ο Spagl προέβη στις αναγκαίες ενέργειες για να λάβει ποσότητα αναφοράς δυνάμει του συστήματος συμπληρωματικής εισφοράς επί του γάλακτος. Με έγγραφο της 4ης Σεπτεμβρίου 1984, η αγοράστρια καθόρισε στο μηδέν την ποσότητα παραδόσεως αναφοράς για τον λόγον ότι, μεταξύ άλλων, δεν επρόκειτο για εξαιρετική περίπτωση υπό την έννοια της εφαρμοστέας ρυθμίσεως. Για τον ίδιο λόγο, οι αρμόδιες αρχές αρνήθηκαν, με σειρά αποφάσεων, να δεχθούν την ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων ή να παραχωρήσουν στον Spagl συμπληρωματική ποσότητα αναφοράς.

Με απόφαση της 4ης Απριλίου 1986 το καθού της κύριας δίκης Hauptzollamt Rosenheim (Κεντρικό Τελωνείο του Rosenheim) απέρριψε την ένσταση κατά της αποφάσεως περί καθορισμού της ποσότητας αναφοράς με την αιτιολογία ότι οι αρμόδιοι επαγγελματικοί φορείς δεν είχαν χορηγήσει πιστοποιητικό όπου να βεβαιώνεται ότι πρόκειται για εξαιρετική περίπτωση. Κατά της αποφάσεως αυτής ασκήθηκε προσφυγή, η οποία εκκρεμεί τώρα ενώπιον του Finanzgericht München.

Κρίνοντας ότι η απόφαση επί της προκειμένης διαφοράς εξαρτάται από το κύρος της εφαρμοστέας στον τομέα αυτό κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως, το Finanzgericht München ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« Είναι έγκυρος ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989,

1) καθόσον σύμφωνα με το άρθρο 3α, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, οι παραγωγοί, των οποίων η περίοδος μη εμπορίας, κατ' εκτέλεση της υποχρεώσεως που ανέλαβαν στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77, έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983, χωρίς εντούτοις στην κρίσιμη περίοδο αναφοράς να έχουν παραγάγει καθόλου γάλα, δεν λαμβάνουν ειδική ποσότητα αναφοράς στο πλαίσιο της ρυθμίσεως των ποσοστώσεων γάλακτος και,

2) σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα 1, καθόσον η ειδική ποσότητα αναφοράς που προβλέπεται στο άρθρο 3α, παράγραφος 2, ισούται προς το 60 % μόνο της ποσότητας γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος, η οποία ελήφθη ως βάση για την περίοδο μη εμπορίας ή μετατροπής; »

Στο σκεπτικό της Διατάξεώς του περί παραπομπής το εθνικό δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη συμφωνία του άρθρου 3α του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε, προς την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, την αρχή της ισότητας, την προστασία της ιδιοκτησίας και τις διατάξεις της Συνθήκης περί κοινής γεωργικής πολιτικής. Θεωρεί ιδίως ότι, λόγω του καθορισμού ενός χρονικού ορίου όσον αφορά τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας, η διάταξη αυτή επηρεάζει κυρίως τους ιδιοκτήτες μικρών και μεσαίων γεωργικών επιχειρήσεων, οι οποίοι —

αντίθετα προς τις μεγάλες εκμεταλλεύσεις — δεν μπόρεσαν να αγοράσουν τις επιπλέον αγελάδες γαλακτοπαραγωγής που είναι απαραίτητες για να είναι σε θέση να προβούν αμέσως σε παράδοση γάλακτος, λόγω του μεγέθους των εκμεταλλεύσεών τους και των περιορισμένων οικονομικών δυνατοτήτων τους. Έτσι, οι επιχειρήσεις αυτές υφίστανται τέτοια επιβάρυνση ώστε να απειλείται σοβαρά η επιβίωσή τους εξαιτίας της αρνήσεως να τους χορηγηθούν ποσότητες αναφοράς.

Το εθνικό δικαστήριο εκφράζει επιπλέον αμφιβολίες ως προς το κύρος της εν λόγω ρυθμίσεως, καθόσον το επίπεδο της ειδικής ποσότητας αναφοράς, υπολογιζόμενο σύμφωνα με το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84, καθορίζεται στο 60 % της ποσότητας γάλακτος ή ισοδυνάμου γάλακτος την οποία παρέδωσε ο παραγωγός στη διάρκεια περιόδου δώδεκα μηνών που προηγείται του μήνα κατά τον οποίο κατέθεσε την αίτηση χορηγήσεως της πριμοδοτήσεως μη εμπορίας.

3. *Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου*

Η Διάταξη του αιτούντος δικαστηρίου πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Μαΐου 1989.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο Spagl, εκπροσωπούμενος από τον U. Numberger, δικηγόρο Μονάχου, η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τον L. J. Dockery, Chief State Solicitor, το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενο από τον A. Brautigam, κύριο υπάλληλο διοικήσεως στη νομική υπηρεσία του Συμβουλίου, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον νομικό της σύμβουλο D. Booss και τον K.-D. Borchardt, μέλος της νομικής υπηρεσίας της Επιτροπής.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε στις 14 Μαρτίου 1990 να αναθέσει την εκδίκαση της υποθέσεως στο πέμπτο τμήμα, σύμφωνα με το άρθρο 95 του Κανονισμού Διαδικασίας, και να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις

1. *Επί του πρώτου ερωτήματος*

Ο Spagl και η Ιρλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζουν ότι ο εν λόγω κανονισμός είναι ανίσχυρος. Αντίθετα, το Συμβούλιο και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι αυτή η κανονιστική ρύθμιση είναι ισχυρή.

α) Ο *Spagl* υποστηρίζει ότι το άρθρο 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε, θεσπίζει, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ένα σύστημα βάσει του οποίου καθορίζεται μια ειδική ποσότητα αναφοράς για τους παραγωγούς που είχαν αναλάβει την υποχρέωση μη εμπορίας γάλακτος δυνάμει του κανονισμού 1078/77. Αυτή η διάταξη αποκλείει εντούτοις τους γεωργούς των οποίων η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983. Τούτο σημαίνει ότι σε έναν παραγωγό του οποίου η περίοδος μη εμπορίας έληξε, παραδείγματος χάρη, την 1η Δεκεμβρίου 1983, δεν χορηγείται ποσότητα αναφοράς.

Ο Spagl υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο των αναφερομένων στο άρθρο 39 της Συνθήκης ΕΟΚ στόχων, τα κοινοτικά όργανα οφείλουν να συνδυάζουν τους στόχους αυτούς κατά τρόπον ώστε να συμβιβάζονται μεταξύ τους στις περιπτώσεις όπου ενδεχομένως υφίστανται αντιθέσεις μεταξύ τους όταν εξετάζονται χωριστά. Κατά τη γνώμη του, τα κοινοτικά όργανα δεν κατόρθωσαν να συνδυάσουν επιτυχώς τους στόχους αυτούς στο πλαίσιο της υπό κρίση ρυθμίσεως. Δεν δικαιολογείται η απαγόρευση παραγωγής γάλακτος στους γεωργούς οι οποίοι, μετά τη λήξη της υποχρεώσεως μη εμπορίας, άρχισαν από το 1983 να προμηθεύονται το αναγκαίο ζωικό δυναμικό, αλλά λόγω της μεταβατικής περιόδου δεν είχαν τη δυνατότητα να παράγουν ήδη από το 1983 τις ίδιες ποσότητες γάλακτος όπως και πριν από την έναρξη της ισχύος της υποχρεώσεως μη εμπορίας.

Όσον αφορά την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, την οποία θεσπίζει στον γεωργικό τομέα το άρθρο 40 της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν υπάρχει λόγος που να δικαιολογεί αντικειμενικά την άνιση μεταχείριση εις βάρος του προσφεύγοντος της κύριας δίκης σε σχέση με εκείνη την κατηγορία γεωργών που απέχουν από την εμπορία γάλακτος, αλλά των οποίων η υποχρέωση μη εμπορίας δεν έληξε εντός του 1983, αλλά μόνο μετά το τέλος του έτους αυτού.

Κατά την άποψη του Spagl, το μόνο δυνατό κριτήριο καθορισμού είναι το αν ο γεωργός θεωρείται παραγωγός γάλακτος ή όχι, δηλαδή αν το σύστημα της πριμοδοτήσεως μη εμπορίας εμπόδισε τον ενδιαφερόμενο, ο οποίος είναι παραγωγός γάλακτος, να προβεί σε παραδόσεις γάλακτος κατά τη διάρκεια περιορισμένης χρονικής περιόδου. Αν δεν ληφθεί υπόψη αυτή η κατάσταση, το γεγονός ότι ο παραγωγός ηθελημένα δεν παρήγε γάλα για μια περιορισμένη χρονική περίοδο έχει ως αποτέλεσμα τον οριστικό αποκλεισμό του από την αγορά γάλακτος.

Ο Spagl υποστηρίζει επιπλέον ότι το γεγονός ότι δεν ελήφθη υπόψη η κατάσταση στην οποία ευρίσκεται αντιβαίνει προς την αρχή της προστασίας της ιδιοκτησίας, η οποία αναγνωρίζεται από το κοινοτικό δίκαιο ως θεμελιώδες δικαίωμα, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου. Στην περίπτωση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης, θίγεται η ακίνητη ιδιοκτησία, την οποία εγγυάται το γερμανικό Σύνταγμα, διότι η επιβολή στο σύνολο της παραγομένης από τον ενδιαφερόμενο ποσότητας γάλακτος μιας εισφοράς ύψους 100 % τον υποχρεώνει να εγκαταλείψει την παραγωγή γάλακτος και απειλεί οικονομικώς με εξαφάνιση την επιχείρησή του. Κατά τη νομολογία του Bundesverwaltungsgericht, το δικαίωμα ιδιοκτησίας των παραγωγών γάλακτος επί των αγαθών που χρησιμεύουν για την παραγωγή πρέπει να προστατεύεται πλήρως. Είναι αντίθετη προς τη συνταγματική εγγύηση η ξαφνική και χωρίς μεταβατική περίοδο παρεμπόδιση, βάσει νόμου, της λειτουργίας μιας χρήσιμης επιχειρήσεως, για τη δημιουργία της οποίας έγιναν μεγάλες επενδύσεις. Ο Spagl θεωρεί ότι η προστασία της ιδιοκτησίας στο κοινοτικό δίκαιο δεν υπολείπεται της προστασίας της ιδιοκτησίας που αναγνωρίζει το γερμανικό Σύνταγμα.

Τέλος, κατά την άποψη του Spagl ο μη συνυπολογισμός του γάλακτος που παρέδιδε προτού αναλάβει την υποχρέωση μη εμπορίας ή της ποσότητας γάλακτος που ελήφθη ως βάση για το ποσό της πριμοδοτήσεως παραβιάζει, στην περίπτωσή του, την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η οποία είναι γενικής ισχύος αρχή σε ένα κράτος δικαίου. Η πριμοδότηση μη εμπορίας είναι ρητά περιορισμένη χρονικά για περίοδο πέντε ετών, η δε απαγόρευση παραδόσεως γάλακτος που συνδέεται με τη χορήγηση της πριμοδοτήσεως αφορά επίσης μόνο αυτήν την περίοδο, μετά τη λήξη της οποίας η παραγωγή γάλακτος μπορεί να αρχίσει εκ νέου. Υπό τις συνθήκες αυτές, το κοινοτικό δίκαιο όφειλε να προβλέψει, εν πάση περιπτώσει, για εκείνους που απείχαν από την εμπορία γάλακτος και

δεν μπόρεσαν να προβούν εκ νέου σε παραδόσεις γάλακτος αμέσως μετά τη λήξη της απαγορεύσεως εμπορίας, ένα « ηπιότερο μεταβατικό καθεστώς ».

β) Η *Ιρλανδική Κυβέρνηση* υποστηρίζει ότι οι παραγωγοί, η περίοδος μη εμπορίας των οποίων έληξε, ανάλογα με την περίπτωση, προ της 31ης Δεκεμβρίου 1983 ή προ της 30ής Σεπτεμβρίου 1983, μπορούσαν δικαιολογημένα, όταν ανέλαβαν τις υποχρεώσεις μη εμπορίας γάλακτος, να στηριχθούν στην ιδέα ότι ο κοινοτικός νομοθέτης, λαμβάνοντας μέτρα για τον έλεγχο της αγοράς, δεν θα αγνοούσε το γεγονός ότι δεν θα ήταν σε θέση να παραγάγουν αμέσως γάλα σε ποσότητα που να προσεγγίζει το επίπεδο παραγωγής που είχαν πριν από την περίοδο μη εμπορίας. Εξαιρέσει των μεγάλων παραγωγών με σταθερές οικονομικές βάσεις, κανείς παραγωγός δεν ήταν σε θέση να ξαναρχίσει να παράγει γάλα σε σημαντικές ποσότητες σε ελάχιστο χρονικό διάστημα μετά τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας. Επομένως, το γεγονός ότι αυτοί οι παραγωγοί δεν μπορούν να ζητήσουν ποσότητα αναφοράς βασιζόμενη στην παραγωγή τους πριν από την περίοδο μη εμπορίας σημαίνει ότι διαψεύστηκε η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που έδειξαν πιστεύοντας ότι τα αποτελέσματα του εφαρμοσθέντος επί πέντε έτη συστήματος μη εμπορίας θα ήταν περιορισμένα.

Όσον αφορά την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, η Ιρλανδική Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης βρισκόταν στην ίδια θέση όπως και όλοι οι άλλοι παραγωγοί γάλακτος που ανέλαβαν υποχρεώσεις μη εμπορίας δυνάμει του κανονισμού 1078/77 και των οποίων οι υποχρεώσεις έληξαν, ανάλογα με την περίπτωση, στις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή στις 30 Σεπτεμβρίου 1983 ή αργότερα. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε, αυτοί οι άλλοι παραγωγοί γάλακτος, οι υποχρεώσεις των οποίων έληξαν μετά το 1983, είχαν προθεσμία δύο ετών από τις 29 Μαρτίου 1989 για να αποδείξουν ότι ξανάρχισαν πράγματι τις άμεσες πωλήσεις ή/και τις παραδόσεις και ότι αυτές οι άμεσες πωλήσεις ή/και παραδόσεις έφθασαν κατά τη διάρκεια περιόδου δώδεκα μηνών, η οποία περιλαμβάνεται σ' αυτή την προθεσμία των δύο ετών, σε επίπεδο ίσο ή μεγαλύτερο του 80 % της προσωρινής ποσότητας αναφοράς που τους χορηγήθηκε.

Επιπλέον, το γεγονός ότι το Συμβούλιο χορήγησε στους παραγωγούς γάλακτος των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε, ανάλογα με την περίπτωση, μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983, προθεσμία για να ξαναρχίσουν την παραγωγή σε ετήσιο επίπεδο ίσο προς το 80 % της προσωρινής ποσότητας αναφοράς τους αποδεικνύει ότι από την εκτίμηση της καταστάσεώς τους συνήχθη το συμπέρασμα ότι είχαν ανάγκη από κάποιο χρονικό διάστημα για να προβούν στις απαραίτητες προετοιμασίες στις εκμεταλλεύσεις τους και να αγοράσουν ή/και να εκθρέψουν γαλακτοπαραγωγές αγελάδες με σκοπό να ξαναρχίσουν την παραγωγή σε σημαντικά επίπεδα. Όμως, στα άτομα τα οποία βρίσκονταν στη θέση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης δεν δόθηκε η ίδια προθεσμία για να προβούν στις απαραίτητες προετοιμασίες για να ξαναρχίσουν την παραγωγή γάλακτος. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση παραβιάζει την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων μεταξύ παραγωγών, η οποία θεσπίζεται στο άρθρο 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ.

Μια άλλη διαφορετική μεταχείριση μεταξύ παραγωγών που βρίσκονται στη θέση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης και των παραγωγών στους οποίους δόθηκε, δυνάμει του κανονισμού 764/89, προθεσμία δύο ετών από τις 29 Μαρτίου 1989, εντός της οποίας οφείλουν να παραδίδουν κατά τη διάρκεια περιόδου δώδεκα μηνών, το 80 % της προσωρινής ποσότητας αναφοράς, έγκειται στο γεγονός ότι αυτοί οι τελευταίοι παραγωγοί έχουν το πλεονέκτημα ότι γνωρίζουν ποια θα

είναι η συνέπεια αν δεν φθάσουν αυτό το επίπεδο παραδόσεων γάλακτος εντός της προθεσμίας, δηλαδή η απώλεια της ποσότητας αναφοράς, ενώ οι παραγωγοί που βρίσκονται στη θέση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης δεν γνώριζαν ποιες θα ήταν οι συνέπειες αν δεν ξανάρχιζαν τις παραδόσεις γάλακτος σε σημαντικές ποσότητες, διότι ο κανονισμός 857/84 δεν είχε ακόμα εκδοθεί.

Επιπλέον, κατά την Ιρλανδική Κυβέρνηση, βάσει του κανονισμού 764/89 στερούνται της δυνατότητας να έχουν ειδική ποσότητα αναφοράς όλοι οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε προ της 30ής Σεπτεμβρίου 1983 ή της 31ης Δεκεμβρίου 1983, ασχέτως του αν αυτό συνέβη μερικές ημέρες, μερικές εβδομάδες, μερικούς μήνες ή μερικά έτη πριν από την ημερομηνία αυτή. Είναι όμως προφανές ότι οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε μερικές εβδομάδες πριν από την εν λόγω ημερομηνία δεν είχαν τη δυνατότητα να ξαναρχίσουν την παραγωγή παρά μόνο σε πολύ χαμηλά επίπεδα, ενώ εκείνοι των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε το 1982 είχαν προδήλως πολύ λιγότερες δυσκολίες για να ξαναρχίσουν την παραγωγή και, επομένως, λιγότερες δυσκολίες να έχουν ποσότητα αναφοράς το 1983. Δεδομένου ότι αυτές οι διαφορετικές κατηγορίες παραγωγών αντιμετωπίζονται σαν να βρίσκονταν όλοι στην ίδια κατάσταση, υπάρχει στην περίπτωση αυτή παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

Η Ιρλανδική Κυβέρνηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ο κανονισμός 857/84, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89, είναι ανίσχυρος, καθόσον οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπορίας, στη διάρκεια της οποίας εκπλήρωσαν τη βάσει του κανονισμού 1078/77 αναληφθείσα υποχρέωσή τους, έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983, αλλά οι οποίοι δεν είχαν ακόμη ξαναρχίσει την παραγωγή τους κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς που ελήφθη υπόψη ή οι οποίοι είχαν παραγάγει ποσότητα γάλακτος μικρότερη από την ειδική ποσότητα αναφοράς την οποία θα εδικαιούντο αν εφαρμοζόταν στην περίπτωσή τους το πρώτο στοιχείο του άρθρου 3α, παράγραφος 1, του κανονισμού 857/84, όπως τροποποιήθηκε, δεν λαμβάνουν ειδική ποσότητα αναφοράς ή, στην περίπτωση αυτής της τελευταίας κατηγορίας παραγωγών, δεν λαμβάνουν ειδική ποσότητα αναφοράς η οποία, προστιθεμένη στην υφιστάμενη ποσότητα αναφοράς τους, θα έδινε ως αποτέλεσμα ποσότητα αναφοράς ίση προς την ειδική ποσότητα αναφοράς την οποία θα εδικαιούντο στην περίπτωση αυτή.

γ) Το *Συμβούλιο* υπενθυμίζει ότι το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 προβλέπει τη χορήγηση, από τις 29 Μαρτίου 1989, μιας ποσότητας αναφοράς στους ενδιαφερόμενους παραγωγούς των οποίων η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής έληξε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή, ανάλογα με την περίπτωση, μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983, εφόσον οι παραγωγοί αυτοί πληρούν ορισμένα κριτήρια επιλογής, βάσει των οποίων αποδεικνύεται η πρόθεση και η πραγματική δυνατότητά τους να ξαναρχίσουν την παραγωγή γάλακτος καθώς και η αδυναμία στην οποία βρέθηκαν να λάβουν ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου 2 του κανονισμού 857/84.

Αντίθετα, οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή, ανάλογα με την περίπτωση, πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 δεν μπορούν να υπαχθούν στην ευεργετική ρύθμιση του άρθρου 3α. Η οικεία κανονιστική ρύθμιση ουδόλως τους εμπόδισε να ξαναρχίσουν την παραγωγή γάλακτος είτε ήδη κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς είτε το πολύ πριν από την 1η Απριλίου 1984, δηλαδή πριν από την έναρξη της ισχύος του καθεστώτος της συμπληρωματικής εισφοράς. Ομοίως, οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπο-

ρίας έληξε μετά την 31η Δεκεμβρίου 1983 και οι οποίοι έλαβαν ποσότητα αναφοράς χάρη σε παραγωγή που είχε αρχίσει μετά την έναρξη της περιόδου αναφοράς, αλλά πριν την 1η Απριλίου 1984, αποκλείονται επίσης από την υπαγωγή στις ευεργετικές διατάξεις του άρθρου 3α.

Όσον αφορά τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των παραγωγών των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 το Συμβούλιο θεωρεί ότι η θέση αυτών των επιχειρηματιών δεν είναι συγκρίσιμη προς εκείνη των παραγωγών των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983. Οι τελευταίοι δεν μπορούσαν να παραδίδουν νομίμως γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς, ενώ οι πρώτοι μπορούσαν νομίμως να ξαναρχίσουν τις παραδόσεις τους πριν από την κρίσιμη ημερομηνία, πλην όμως δεν το έπραξαν κατόπιν δικής τους επιλογής.

Όσον αφορά τη σύγκριση με τους παραγωγούς των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 και οι οποίοι ξανάρχισαν τις παραδόσεις τους πριν την ημερομηνία αυτή, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι λόγοι ασφαλείας του δικαίου και σχετικοί με την αποτελεσματικότητα του συστήματος δικαιολογούν την επιλογή της ημερομηνίας μετά την οποία οι παραγωγοί δεν είχαν το εν λόγω δικαίωμα. Εάν δεν είχε προβλεφθεί καμία οριακή ημερομηνία, νέοι παραγωγοί θα μπορούσαν να αρχίσουν να παράγουν γάλα και έτσι να ανατρέψουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, το οποίο είναι η υποχρέωση των εν ενεργεία παραγωγών να μειώσουν την παραγωγή τους. Το ίδιο φαινόμενο θα παρετηρείτο αν είχε προβλεφθεί για τους παραγωγούς υπερβολικά μεγάλη προθεσμία για να ξαναρχίσουν την παραγωγή γάλακτος. Επομένως, ήταν απαραίτητο να οριστεί ότι, καταρχήν, μόνο οι παραγωγοί που ήταν σε θέση να παράγουν γάλα κατά την έναρξη της ισχύος του συστήματος της συμπληρωματικής εισφοράς εδικαιούντο να λάβουν ποσότητα αναφοράς.

Όσον αφορά το δικαίωμα της ιδιοκτησίας, το Συμβούλιο υπενθυμίζει καταρχάς ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 27ης Ιουνίου 1989, Leukhardt, 113/88, Συλλογή 1989, σ. 1991), ο κοινοτικός νομοθέτης έχει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής. Επιπλέον, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι περιορισμοί της χρήσεως ακινήτων επιτρέπονται αν αυτοί οι περιορισμοί υπαγορεύονται από το δημόσιο συμφέρον της Κοινότητας, το οποίο συνίσταται στην αποφυγή της αυξήσεως των πλεονασμάτων στην οικεία αγορά λόγω της εκμεταλλεύσεως νέου παραγωγικού δυναμικού.

Όσον αφορά την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, το Συμβούλιο υπογραμμίζει ότι η διαφορετική μεταχείριση των παραγωγών των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε πριν από την οριακή ημερομηνία, ανάλογα με την αντικειμενικώς διαπιστούμενη περίσταση αν ξανάρχισαν τις παραδόσεις γάλακτος πριν από την 1η Απριλίου 1984, δεν δημιουργεί δυσμενείς διακρίσεις. Η επικρινόμενη κατάσταση δικαιολογείται αντικειμενικά, καθόσον ο καθορισμός μιας οριακής ημερομηνίας για την επανάληψη της παραγωγής γάλακτος επιβάλλεται τόσο προς το συμφέρον της ασφάλειας του δικαίου, όσο και προς το συμφέρον της αποτελεσματικότητας του συστήματος της συμπληρωματικής εισφοράς.

Όσον αφορά την αιτίαση ότι αγνοήθηκαν οι στόχοι της κοινής γεωργικής πολιτικής, το Συμβούλιο αμφισβητεί τον ισχυρισμό ότι το αποτέλεσμα του καθορισμού εν προκειμένω μιας οριακής ημερομηνίας ήταν να ευνοηθούν οι μεγάλες εκμεταλλεύσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν εντατικές μεθόδους παραγωγής κυρίως με τυποποιημένες ζωοτροφές, σε βάρος των μικρών εκμεταλλεύσεων, που ακολουθούν παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής με ζωοτροφές οι οποίες παράγονται στην ίδια την εκμετάλλευση. Όλοι οι παραγωγοί που επανέλαβαν ή άρχισαν την παραγωγή γάλακτος αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο, ανάλογα με το αντικειμενικό κριτήριο αν επανέλαβαν ή άρχισαν τη δραστηριότητα αυτή πριν από την 1η Απριλίου 1984.

Κατά τα λοιπά το Συμβούλιο επισημαίνει ότι οι στόχοι της γεωργικής πολιτικής δεν επιβάλλουν τη διασφάλιση της επιβιώσεως σε κάθε περίπτωση των μικρών παραδοσιακών εκμεταλλεύσεων. Ο στόχος της εξασφαλίσεως του γεωργικού εισοδήματος πρέπει να επιτυγχάνεται καταρχάς με την αύξηση της παραγωγικότητας και με την εξασφάλιση της ορθολογικής αναπτύξεως της γεωργικής παραγωγής, καθώς και της αρίστης χρησιμοποιήσεως των συντελεστών παραγωγής (άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο α, της Συνθήκης ΕΟΚ).

Καταλήγοντας, το Συμβούλιο προτείνει στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στα προδικαστικά ερωτήματα:

« Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να κλονίσουν το κύρος του κανονισμού 857/84 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 764/89 του Συμβουλίου. »

δ) Η *Επιτροπή* διατείνεται ότι το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 αποσκοπεί στην πλήρωση του κενού — που ανεφάνη κατόπιν της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 1988, Mulder (120/86, Συλλογή 1988, σ. 2321) — του συστήματος χορηγήσεως ειδικών ποσοτήτων αναφοράς στις περιπτώσεις όπου οι παραγωγοί δεν μπόρεσαν να παραδώσουν γάλα κατά τη διάρκεια του οικείου έτους αναφοράς, λόγω της υποχρεώσεως μη εμπορίας που ανέλαβαν βάσει του καθεστώτος του κανονισμού 1078/77. Δεδομένου ότι αυτή η ειδική διάταξη αποσκοπεί στην πλήρωση ενός κενού, η ισχύς της περιορίστηκε στους παραγωγούς των οποίων η περίοδος μη εμπορίας ή μετατροπής έληξε μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή μετά τις 30 Σεπτεμβρίου 1983.

Αντίθετα, κατά την Επιτροπή, οι παραγωγοί που ανέλαβαν επίσης την υποχρέωση να μην εμπορεύονται γάλα αλλά η περίοδος μη εμπορίας των οποίων είχε λήξει πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983, μπορούσαν ήδη να ζητήσουν να τους δοθεί ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1546/88. Η διάταξη αυτή ισχύει ασφαλώς για τους παραγωγούς που επανέλαβαν τις δραστηριότητές τους μετά την 1η Ιανουαρίου 1983 (ημερομηνία που επέλεξε η Γερμανία για την έναρξη του έτους αναφοράς), και πριν από την 1η Απριλίου 1984. Στην περίπτωση αυτή, η ποσότητα αναφοράς υπολογίζεται καταρχήν βάσει των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών ασκήσεως δραστηριότητας που προηγήθηκαν της 1ης Απριλίου 1984 πολλαπλασιαζομένη, ανάλογα με την περίπτωση, με ένα ορισμένο ποσοστό. Για τους παραγωγούς που δεν είχαν συμπληρώσει δώδεκα μήνες δραστηριότητας την 1η Απριλίου 1984, τα κράτη μέλη καθορίζουν μια ετήσια ποσότητα πωλήσεων βάσει των πραγματοποιηθεισών πωλήσεων και χορηγούν μια ποσότητα αναφοράς υπολογιζόμενη βάσει αυτών των πωλήσεων. Αρκεί ο ενδιαφερόμενος παραγωγός να πραγματοποίησε πωλήσεις γάλακτος κατά τη διάρκεια ενός τουλάχιστον μήνα πριν από την 1η Απριλίου 1984.

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι αυτή η διάταξη θεσπίστηκε ειδικά για να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, κυρίως για τις μικρές εκμεταλλεύσεις, η επανάληψη της παραγωγής γάλακτος δεν είναι δυνατό να γίνει αμέσως, αλλά απαιτεί ορισμένο χρονικό διάστημα. Έτσι, η προβλεπόμενη από την κανονιστική ρύθμιση μεταβατική περίοδος μπορεί να φθάσει μέχρι και τους δεκατέσσερις μήνες (λήξη της περιόδου μη εμπορίας τον Ιανουάριο του 1983· επανάληψη της παραγωγής γάλακτος τον Μάρτιο του 1984).

Αντίθετα, δεν ήταν δυνατό ή ήταν δυνατό μόνο για ένα εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα να δοθούν ποσότητες αναφοράς βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1546/88 στους παραγωγούς των οποίων η

περίοδος μη εμπορίας είχε λήξει μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή τις 30 Σεπτεμβρίου 1983. Έτσι, μόνο οι παραγωγοί των οποίων η περίοδος μη εμπορίας είχε λήξει τον Ιανουάριο ή τον Φεβρουάριο του 1984 και οι οποίοι μπορούσαν να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος ήδη από τον Μάρτιο του 1984 δικαιούντο να λάβουν ποσότητα αναφοράς δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 2. Ενώ, για όλους τους άλλους παραγωγούς, η περίοδος μη εμπορίας των οποίων έληξε μόλις τον Μάρτιο του 1984 ή αργότερα ή οι οποίοι μπόρεσαν να επαναλάβουν την παραγωγή γάλακτος μόνο μετά την 1η Απριλίου 1984, δεν υφίστατο, μέχρις ότου εκδόθηκε ο κανονισμός 764/89, διάταξη του κοινοτικού δικαίου που να επιτρέπει να τους δοθεί ειδική ποσότητα αναφοράς.

Επομένως, κατά την Επιτροπή, από τη συνολική εξέταση του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η υπόθεση προκύπτει ότι η θέση και τα συμφέροντα των παραγωγών των οποίων η περίοδος μη εμπορίας έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 είχαν ήδη ληφθεί επαρκώς υπόψη κατά την έκδοση του κανονισμού 1546/88, οπότε δεν ήταν απαραίτητο να ληφθεί ειδική μέριμνα κατά την έκδοση του κανονισμού 764/89.

Καταλήγοντας, η Επιτροπή προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει την εξής απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα:

« Από την εξέταση του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 1989, δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει το κύρος του, καθόσον ορισμένοι παραγωγοί των οποίων η βάσει της υποχρεώσεως που ανέλαβαν στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΟΚ) 1078/77 περίοδος μη εμπορίας έληξε πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1983 ή πριν από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983 και οι οποίοι δεν είχαν ακόμα παραγάγει γάλα κατά τη διάρκεια της καθοριστικής περιόδου αναφοράς δεν λαμβάνουν ειδική ποσότητα αναφοράς στο πλαίσιο του συστήματος ποσοστώσεων γάλακτος σύμφωνα με το άρθρο 3α, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση. »

Επί του δευτέρου ερωτήματος

α) Το *Συμβούλιο* υποστηρίζει ότι ο περιορισμός της ποσότητας αναφοράς στο 60 % της παραγωγής αναφοράς των ενδιαφερομένων δεν προσβάλλει την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

Κατά την απόφαση της 28ης Απριλίου 1988, Mulder, όπ. π., η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης εμποδίζει μόνο τον πλήρη και διαρκή αποκλεισμό των ενδιαφερομένων παραγωγών από τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς. Επιπλέον, το άρθρο 3α του κανονισμού 857/84 δεν αποκλείει εντελώς την εφαρμογή άλλων διατάξεων του κανονισμού αυτού, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα προσαρμογής των ποσοτήτων αναφοράς των παραγωγών που βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση. Έτσι, είναι πάντα δυνατό ένας παραγωγός που έλαβε ποσότητα αναφοράς περιορισμένη στο 60 % της παραγωγής αναφοράς βάσει του άρθρου 3α να μπορεί, για παράδειγμα, να μεταφέρει μια ποσότητα αναφοράς που δεν χρησιμοποιήθηκε βάσει του άρθρου 4α. Ομοίως, οι παραγωγοί οι οποίοι έλαβαν ειδική ή συμπληρωματική ποσότητα αναφοράς βάσει των άρθρων 3 και 4 του κανονισμού 857/84, που είναι μεγαλύτερη από το 60 % της παραγωγής αναφοράς, διατηρούν αυτή τη μεγαλύτερη ποσότητα.

Το δικαίωμα της ιδιοκτησίας δεν θίγεται, δεδομένου ότι ο επιβαλλόμενος περιορισμός δεν αποτελεί προσβολή του δικαιώματος που να αναιρεί το περιεχόμενό του.

Τέλος, το Συμβούλιο θεωρεί ότι ο επικρινόμενος περιορισμός δεν εισάγει διακρίσεις: αφενός, οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί βρίσκονται αντικειμενικά σε διαφορετική κατάσταση, όσον αφορά την παραγωγή τους που λαμβάνεται υπόψη για την ποσότητα αναφοράς, σε σχέση με τους παραγωγούς οι οποίοι παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς (1981 έως 1983)· αφετέρου, ο επιβαλλόμενος περιορισμός είναι απαραίτητος, λαμβανομένης υπόψη της ασταθούς ισορροπίας της αγοράς γάλακτος. Οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί βρίσκοναι έτσι σε ενδιάμεση θέση, μεταξύ δηλαδή των παραγωγών που παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς και εκείνων που μπορούν ενδεχομένως να υπαχθούν στις μη υποχρεωτικές διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του κανονισμού 857/84.

β) Ο *Spagl*, η *Ιρλανδική Κυβέρνηση* και η *Επιτροπή* δεν εξέφρασαν άποψη όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα.

III — Απαντήσεις στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου

1. Το *Συμβούλιο* ανέφερε, απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι στηρίχθηκε προηγουμένως στα εξής στοιχεία για τον καθορισμό των ειδικών ποσοτήτων αναφοράς για τις οποίες γίνεται λόγος στο άρθρο 3α του κανονισμού 857/84:

— με τις αποφάσεις του της 28ης Απριλίου 1988, Mulder (120/86, Συλλογή 1988, σ. 2321), και von Deetzen (170/86, Συλλογή 1988, σ. 2355), το Δικαστήριο δέχθηκε ότι οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί είχαν δικαίωμα να τους δοθεί ποσότητα αναφοράς απαλλαγμένη από τη συμπληρωματική εισφορά·

— οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί δεν βρίσκονται σε κατάσταση παρόμοια προς εκείνη των παραγωγών που παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς (1981 έως 1983), διότι δεν μπόρεσαν να παραδώσουν γάλα την περίοδο αυτή εξαιτίας της υποχρεώσεως μη εμπορίας την οποία ανέλαβαν βάσει του κανονισμού 1078/77 και, για τον λόγο αυτό, δεν μετέσχαν στον καθορισμό των εγγυημένων συνολικών ποσοτήτων ανά κράτος μέλος.

Οι πρακτικές συνέπειες των διαφόρων αυτών στόχων σε σχέση με την κατάσταση στην οποία βρίσκονταν οι διάφορες κατηγορίες παραγωγών είναι οι εξής:

— η ανάγκη να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή αναφοράς των ενδιαφερομένων παραγωγών η παραγωγή η οποία ελήφθη υπόψη στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77 (παραγωγή των ετών 1976 και επομένων, ανάλογα με την περίπτωση) και όχι εκείνη (μη υφισταμένη) του έτους 1983·

— η αδυναμία των ενδιαφερομένων παραγωγών να επιτύχουν, ανάλογα με την κάθε περίπτωση, αύξηση των ποσοστώσεων παραγωγής τους σε σχέση με αυτήν την παραγωγή αναφοράς λόγω της αυξήσεως του επιπέδου παραγωγής τους που θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν, αν δεν είχαν αναλάβει την υποχρέωση μη εμπορίας, στο χρονικό διάστημα μεταξύ της ενάρξεως της υποχρεώσεως και του έτους αναφοράς (κανονικά το 1983).

Υπό τις συνθήκες αυτές, ο κοινοτικός νομοθέτης ήταν μεν υποχρεωμένος να παράσχει στους ενδιαφερόμενους παραγωγούς το δικαίωμα να λάβουν ορισμένη ποσότητα αναφοράς, δεν ήταν όμως υποχρεωμένος να αντιμετωπίσει τους παραγωγούς αυτούς, από κάθε άποψη, με τον ίδιο τρόπο όπως και τους παραγωγούς που παρέδωσαν γάλα κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς. Στην ίδια αλληλουχία, ο κοινοτικός νομοθέτης θεώρησε αναγκαίο να περιορίσει την ειδική ποσότητα που επρόκειτο να δοθεί δυνάμει του κανονισμού 764/89 στο 60 % της παραγωγής η οποία ελήφθη υπόψη στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77.

Λαμβανομένης υπόψη της ασταθούς ισορροπίας της αγοράς γάλακτος, δεν ήταν δυνατό να καθοριστούν οι ποσοστώσεις παραγωγής που επρόκειτο να δοθούν στους ενδιαφερόμενους παραγωγούς στο 100 % του επιπέδου παραγωγής τους το οποίο ελήφθη υπόψη στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής υπολόγισαν σε ένα εκατομμύριο τόννους γάλακτος την ποσότητα γάλακτος που θα αφορούσαν πιθανότατα οι ποσότητες αναφοράς προκειμένου να ικανοποιηθούν κατά 100 % οι παραγωγοί, οι οποίοι, ενδεχομένως, μετά τις αποφάσεις του Δικαστηρίου, επιθυμούσαν να τους δοθεί ποσότητα αναφοράς. Ο κοινοτικός νομοθέτης θεώρησε ως υπερβολικά μεγάλη αυτή την ποσότητα, διότι απειλούσε, με κατάρρευση την εύθραστη ισορροπία που είχε σημειωθεί στην αγορά γάλακτος. Υπό τις συνθήκες αυτές, αποφασίστηκε να περιοριστεί η ποσότητα αυτή σε 600 000 τόννους και να περιοριστούν κατά συνέπεια οι ατομικές ποσότητες, τις οποίες θα δικαιούντο οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί, στο 60 % της παραγωγής αναφοράς. Το Συμβούλιο ενήργησε με τον τρόπο αυτό εντός των ορίων της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως την οποία αναγνωρίζει το Δικαστήριο στον τομέα αυτό.

2. Κατόπιν αιτήματος του Δικαστηρίου, η *Επιτροπή* προσκόμισε τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την εξέλιξη του όγκου της παραγωγής και των παραδόσεων γάλακτος στην Κοινότητα ανά εκμετάλλευση. Εξάλλου ανέφερε, απαντώντας σε ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι, στα περισσότερα από τα κράτη μέλη, υπήρχαν περισσότεροι του ενός συντελεστές για τις διάφορες ομάδες προϊόντων των οποίων η παραγωγή ήταν « κανονική ». Επί του σημείου αυτού παρέσχε επίσης λεπτομερέστερα αριθμητικά στοιχεία.

M. Zuleeg
εισηγητής δικαστής